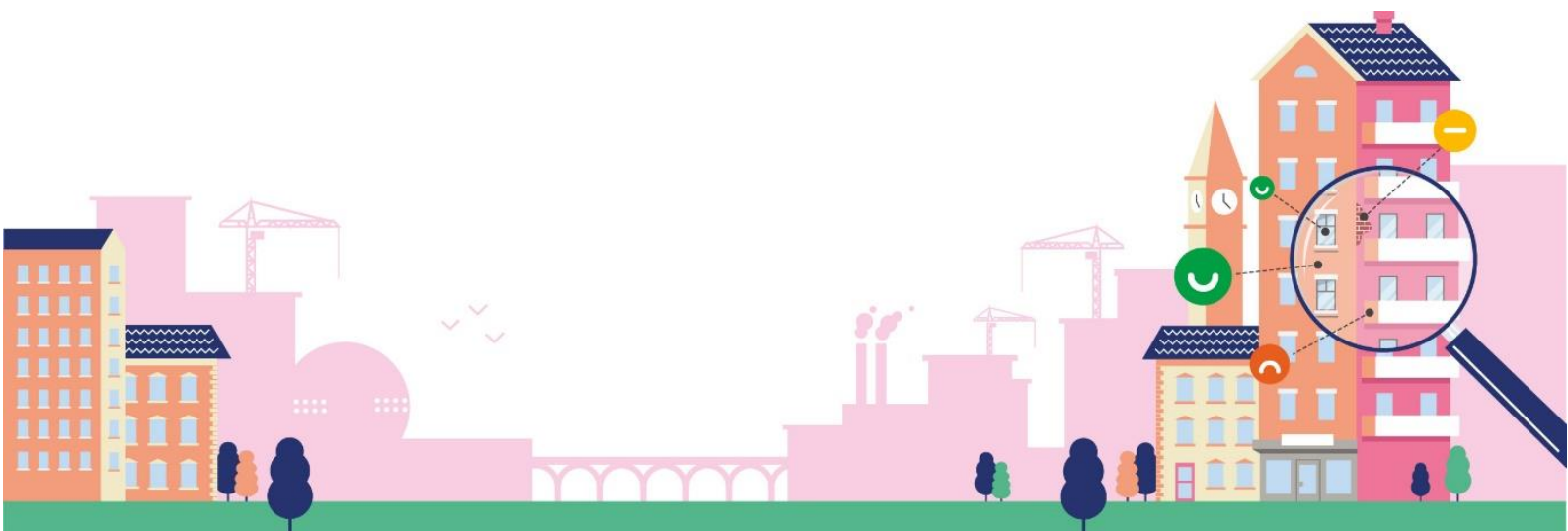

**Byggvarubedömningens
kriterier gällande socialt
ansvarstagande
- avancerad nivå
Version 1.3**

Gäller från 2019-07-10

Innehållsförteckning

Ändringar från föregående version	3
Information om Byggvarubedömningen.....	4
Bakgrund och syfte	4
Om kriterierna	4
FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.....	5
Riskanalys	6
Leverantörens ansvar för produktens leverantörskedja.....	7
Generella bedömningsprinciper	9
Viktning av Byggvarubedömningens sociala kriterier	10
Kriterier.....	10
7. Dokumentation.....	10
8. Klagomålsmekanism.....	11
9. Dialog med intressenter.....	11
10. Grundläggande rättigheter i arbetslivet	12
10.1 Barnarbete	12
10.2 Slav- och tvångsarbete (ink. straffarbete).....	13
10.3 Diskriminering.....	14
10.4 Föreningsfrihet.....	14
11. Arbetsvillkor	15
11.1 Avtal/kontrakt	15
11.2 Lön.....	16
11.3 Veckoarbetstid.....	17
11.4 Arbetsrelaterade skador och sjukdomar	18
11.5 Säkra byggnader.....	18
11.6 Grundläggande hygien.....	19
12. Medborgerliga och politiska rättigheter.....	20
12.1 Repressiva regimer.....	20
12.2 Människohandel.....	21
12.3 Allvarlig risk för negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter.....	21
13. Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.....	22
13.1 Levnadsstandard.....	22
13.2 Hälsa och säkerhet i lokalsamhällen	23
14. Särskilt utsatta grupper och specifika rättigheter	23
15. Människor och människa	24
15.1 Vatten, luft och mark.....	24
15.2 Ansvar vid råvaruutvinningen.....	25
15.3 Säker kemikaliehantering	25

16. Korruption och mutor	26
--------------------------------	----

Ändringar från föregående version

Ändringar från tidigare kriteriedokument "Byggvarubedömningens kriterier på Social Hållbarhet 1.0, version 1.2" avser:

- Nytt namn på kriteriedokumentet: "Byggvarubedömningens kriterier gällande socialt ansvarstagande - avancerad nivå".
- Nytt användningsområde för kriteriedokumentet: dessa kriterier gäller frivillig för de leverantörer som har kommit långt i sitt arbete eller för de leverantörer där Byggvarubedömningen i samråd med våra medlemmar beslutar att en revision ska genomföras.
- Ny layout på dokument.
- Förtydligande av texter.

Information om Byggvarubedömningen

Byggvarubedömningen är en icke vinstdrivande ekonomisk förening som ägs av de största aktörerna inom bygg-, fastighets- och anläggningsbranschen i Sverige. Byggvarubedömningens uppdrag är att:

- Utveckla och äga ett system för bedömning av byggvaror
- Sätta upp kriterier för bedömning av byggvaror
- Tillhandahålla webbaserad information om bedömda byggvaror
- Påverka produktutvecklingen av byggvaror

Byggvarubedömningens ambition är att genom att tillhandahålla tydliga kriterier gällande kemiskt innehåll och livscykelaspekter samt socialt ansvarstagande för byggvaror i kombination med ett lättanvänt webbsystem för att söka bedömda byggvaror, kunna bidra till att fastigheter byggs och förvaltas med enbart bedömda byggvaror.

Bakgrund och syfte

Frågor kring samhällsansvar, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och anti-korruption blir allt mer centrala för dagens företag, inkluderat bygg- och fastighetsbranschen i Sverige. En viktig del i detta arbete innefattar att säkerställa att de produkter som används är framtagna utan negativ påverkan på mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter och miljö eller förekomst av korruption. För att möjliggöra ett strukturerat arbete med dessa frågor fick Byggvarubedömningen i uppdrag av sina medlemmar att utveckla sociala bedömningskriterier för byggrelaterade produkter. Dessa kriterier har som syfte att:

- I samarbete och dialog med leverantörer säkerställa att de produkter som används är framställda under hållbara och ansvarsfulla förhållanden, för att i förlängningen bidra till en förbättrad situation för de arbetstagare som producerar byggrelaterade produkter runtom i världen.
- Premiera de byggvaror som idag produceras under ansvarsfulla förhållanden och arbetsvillkor, med respekt för internationellt erkända mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och utifrån ett aktivt anti-korruptionsarbete.
- Ge stöd och vägledning till leverantörer av byggrelaterade produkter i arbetet med mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och anti-korruption.
- Underlätta för aktörer i bygg- och fastighetsbranschen att ställa sociala krav i byggprojekt genom att bidra med information och transparens.

Om kriterierna

Leverantören skall alltid minst efterleva nationell lagstiftning och relevanta regler och standarder i de länder där leverantören verkar gällande b.l.a. arbetarskydd, arbetsmiljölagstiftning, arbetsrätt samt miljöskyddslagstiftning. Leverantören förväntas även efterleva Byggvarubedömningens eller egen uppförandekod med motsvarande innehåll, även när koden föreskriver tuffare krav än vad som anges i nationell lagstiftning. De sociala kriterierna utgår från Byggvarubedömningens uppförandekod, som i sin tur bygger på:

- ILO:s åtta kärnkonventioner:
 - *Nr 29: Förbud mot tvångs- och straffarbete*
 - *Nr 87: Föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten*
 - *Nr 98: Rätten att organisera sig och förhandla kollektivt*

- *Nr 100: Lika lön för lika arbete, oavsett kön*
- *Nr 105: Avskaffande av tvångsarbete*
- *Nr 111: Diskriminering vid anställning och yrkesutövning*
- *Nr 138: Minimialder för arbete*
- *Nr 182: Mot de värsta formerna av barnarbete*
- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
- FN:s konvention om avskaffande av rasdiskriminering
- FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
- FN:s barnkonvention
- FN:s konvention om migrantarbetares rättigheter
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter
- FN:s deklaration mot korruption
- FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter
- ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk
- Riodeklarationen om miljö och utveckling
- Genèvekonventionerna om reglering av väpnade interna och mellanstatliga konflikter (som även gäller för företag i situationer av väpnad konflikt)

Kriterierna täcker in ett antal olika bedömningsområden, med tyngdpunkt på mänskliga rättigheter. Kriterierna 7–9 täcker in grundläggande krav kring dokumentation (uppförandekod/policy), klagomålsmekanism och samråd med intressenter. Kriterier för arbetet med grundläggande rättigheter i arbetslivet och arbetsvillkor beskrivs i kriterierna 10 och 11. Kriterierna 12–14 innefattar arbetet med övriga mänskliga rättigheter, som delats in i följande kategorier: civila och politiska rättigheter, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt särskilt utsatta grupper och specifika rättigheter. Kriterier för arbetet med miljö beskrivs i kriterium 15 och anti-korruption i 16.

Byggarubedömningen har två kriteriedokument likaväl som två självskattningsenkäter som leverantörer kan använda sig av för att beskriva sitt arbete avseende socialt ansvarstagande. Detta kriteriedokument (avancerad nivå) gäller för självskattningsenkäten på avancerad nivå och är mer omfattande än den andra enkäten/kriteriedokumentet som också har tagit fram. Kriterierna på avancerad nivån kan användas frivilligt av de leverantörer som har kommit långt i sitt arbete avseende socialt ansvarstagande i leverantörsländet eller för de leverantörer där Byggarubedömningen i samråd med våra medlemmar beslutar att en revision ska genomföras. Båda kriterierna och självskattningsenkäterna utgår från FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Byggarubedömningens förhoppning är att alla leverantörer på sikt ska bedriva ett systematiskt arbete utifrån dessa principer. Kriterierna i detta dokument bör ses som ett stöd på vägen dit.

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter

I juni 2010 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. FN:s vägledande principer baseras på statens skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna, företagens ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna och möjligheter för individer att få sin sak prövad vid kränkningar. Oavsett storlek, bransch eller i vilken miljö som verksamheten bedrivs så har alla företag ett ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna.

Detta ansvar innebär att företag ska:

- a) gjort ett publikt åtagande att respektera mänskliga rättigheter och minimera miljöpåverkan (t.ex. genom policy eller uppförandekod)
- b) undvika att orsaka eller bidra till en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna som uppstår genom sin egen verksamhet och åtgärda sådan påverkan om den uppstår.
- c) försöka förhindra eller begränsa en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna som genom affärsförbindelserna står i direkt samband med företagets verksamhet, produkter eller tjänster, även om de inte själva har bidragit till denna negativa påverkan.

Leverantörer som har produkter registrerade i Byggvarubedömningen förväntas därför bedriva ett systematiskt arbete i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Kortfattat innebär det att man har rutiner och processer på plats för att kunna identifiera, undvika och förebygga, begränsa samt redogöra för hur de åtgärdar den påverkan som sker i anslutning till produktens tillverkning.¹ Leverantörer behöver därför bedriva ett systematiskt arbete för att undvika och hantera negativ påverkan på mänskliga rättigheter som uppstår genom sin *egen verksamhet*, dels att bedriva ett systematiskt arbete för att försöka undvika att sådan påverkan sker i genom aktörer i *produktens leverantörskedja*, oavsett var i kedjan påverkan uppstår. Ett sådant systematiskt arbete kallas också för "human rights due diligence".

Riskanalys

För att undvika och hantera negativ påverkan på mänskliga rättigheter behöver leverantören kartlägga sina leverantörskedjor för att ha en god uppfattning av hur tillverkningen av produkten går till, var den sker, vilka aktörer som är involverade och vilka som kan komma att påverkas negativt. Utifrån detta kan leverantören identifiera riskerna för att den orsakar, bidrar till eller är kopplad till negativ påverkan på mänskliga rättigheter inom ramen för produktens tillverkning. Vad gäller tillverkning av produkter kan leverantörskedjorna se mycket olika ut, från relativt korta och enkla till mycket komplexa med många processer och aktörer involverade. Det är viktigt att riskanalysen försöker ta ett helhetsgrepp och tar hänsyn till samtliga led av produktens tillverkning, från råvaruutvinning till slutproduktion och/eller utför någon tjänst i relation till produktens tillverkning. Detta eftersom att de allvarligaste riskerna ofta kan finnas en bit ned i produktens leverantörskedja. Observera även att påverkan kan ske både inom en organisation (t.ex. anställdas rättigheter kring arbetstid) och utanför densamma (t.ex. närboende/lokalsamhällens rätt till hälsa och säkerhet).

Värdefull information om generella risker kring mänskliga rättigheter kan ofta hämtas från officiella källor såsom medierapportering, studier, rapporter och expertutlåtanden. Särskilt viktigt är att söka information direkt från intressenter som riskerar påverkas på något sätt i produktens framställning, inklusive arbetstagare och lokalsamhällen. Ytterligare ett alternativ är att rådfråga oberoende extern expertis.

Om produkten har en komplex leverantörskedja med ett stort antal steg och/eller aktörer inblandade i tillverkningen kan det vara svårt att göra en riskbedömning. I sådana fall bör leverantören försöka

¹ Notera att påverkan i anslutning till tillverkningen även innefattar tjänster, ex. transport från fabrik till lager, säkerhetsfirmor som kontrollerar anställda eller vaktar lokaler där tillverkning sker, städfirmor som städar på en tillverkningsfabrik, och cateringfirmor som levererar mat till arbetsplatsens matsal.

identifiera generella sakfrågor eller omständigheter där risken för negativ påverkan är som störst. Om t.ex. delar av produkten tillverkas med hjälp av stora mängder hälsovådliga kemikalier kan man anta att människors hälsa och säkerhet i samband med just kemikaliehantering är ett generellt riskområde.

Utfallet av analysen ska därefter bestå i en prioritering av de identifierade riskerna, där högst prioritet ges till allvarigast riskerna för negativ påverkan mänskliga rättigheter oavsett var i leverantörskedjan påverkan eller risker finns (observera att all negativ påverkan ska hanteras, men att prioritering ges till den mest allvarliga påverkan och de allvarligaste riskerna). I enlighet med gällande internationella ramverk ska prioriteringen göras utifrån följande kriterier:

- **Omfattning:** Hur många människor är det som riskerar att påverkas?
- **Riskens grad:** Handlar det om mindre allvarliga företeelser eller risker med allvarliga konsekvenser för de drabbade, så som tvångsarbete eller dödsfall?
- **Möjlighet att återställa:** Är det möjligt att återställa eller gottgöra drabbade individer om risken faktiskt inträffar?

Prioriteringen ligger sedan till grund för planeringen av åtgärder, där prioritet ges till hantering av de mest allvarliga riskerna för negativ påverkan. Ju större omfattning och högre allvarlighetsgrad samt ju mindre möjligheten är att återställa, desto allvarligare är risken.

Leverantörens ansvar för produktens leverantörskedja

Leverantören är aldrig ensam ansvarig för att hantera all faktisk och potentiell negativ påverkan i produktens leverantörskedja. Leverantörens kapacitet att hantera risker och missförhållanden varierar utifrån faktorer så som organisationens storlek och hur långt ned i leverantörskedjan som risken eller påverkan finns. Däremot behöver leverantören ha processer på plats för att identifiera riskerna och därifrån vidta, utifrån vad som är rimligt och möjligt, lämpliga åtgärder. I de fall där inflytande saknas eller inte är tillräckligt starkt skall leverantören istället överväga hur inflytandet kan ökas eller stärkas. Detta kan i vissa fall t.ex. uppnås genom en samverkan med andra aktörer som har en relation med underleverantören i fråga.

Enligt FN:s vägledande principer kan leverantörer påverka mänskliga rättigheter på tre nivåer:

- **Påverkan som orsakas av leverantören (*cause*):** Denna typ av påverkan avser de situationer där leverantören genom sin egen verksamhet orsakar en negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Exempel på sådana situationer kan vara:
 - Leverantören utsätter sina anställda för diskriminering utifrån kön, ålder, sexuell läggning eller annan grund.
 - Leverantörens anställda skadas i arbetet till följd av undermålig säkerhetsutrustning.
 - Leverantören är den enda eller huvudsakliga källan till föroreningar av lokalt dricksvatten genom utsläpp av kemikalier i produktionsprocessen, med negativa hälsoeffekter som följd.
- **Påverkan som leverantören bidrar till (*contribute*):** Denna form av påverkan utgörs av situationer där leverantören själv inte är den enda orsaken till negativ påverkan på mänskliga rättigheter, men där leverantören bidrar till påverkan i anslutning till produktens tillverkning. Exempel på sådana situationer kan vara:

- Leverantören ändrar produktkraven tätt före leveransdatum vilket medför att underleverantören, för att möta kraven, utsätter sina anställda för hård press, påtvingad och/eller oavlönad övertid.
- Leverantören släpper ut kemikalier till ett vattendrag som ensamt inte påverkar kvaliteten av vattnet som används av lokalbefolkningen, men tillsammans med andra närliggande fabriker så utgör den totala nivån utsläpp en hälsofara för lokalbefolkningen.
- **Påverkan som leverantören är kopplad till genom sitt samröre med en specifik aktör (linkage):** Denna form av påverkan avser situationer där leverantören själv inte orsakar eller bidrar till den negativa påverkan men där en koppling till leverantören ändå finns genom en affärsmässig relation. Exempel på situationer där en leverantör kan anses vara kopplat till genom sitt samröre med en viss aktör kan vara:
 - En underleverantör producerar två olika komponenter t.ex. stålrör och kopparrör, varav företag X endast handlar in stålrör för tillverkning av sin egen produkt. Tillverkningen av stålrören sker på ett ansvarsfullt sätt utan negativ påverkan på miljö och mänskliga rättigheter, medan tillverkning av kopparrören har allvarlig negativ påverkan på arbetstagarnas hälsa. I detta fall har företag X en koppling till den negativa påverkan utan att orsaka eller bidra till den.
 - En underleverantör lägger utan leverantörens vetskap ut arbetsuppgifter eller produktion till andra underleverantörer där det förekommer barnarbete.

Leverantören förväntas identifiera och vidta rimliga åtgärder för att adressera de mest allvarliga riskerna, oavsett nivå. Att avgöra vilken nivå av påverkan som leverantören har till identifierade avvikelser kan vara en svår uppgift, men det är en viktig del i leverantörens arbete för att fastställa förväntningar på åtgärder. Vanligast är att leverantörer anses vara orsakande till avvikelser i de egna verksamheterna, och vara bidragande till avvikelser som sker i leverantörskedjan. Tabellen nedan ger en kortfattad vägledning i leverantörens ansvar utifrån dess relation till berörda aktörer i leverantörsledet.

Leverantörens ansvar enligt FN:s vägledande principer		
Om leverantören har...	...så bör leverantören enligt FN:s vägledande principer...	
...orsakat (eller kan orsaka) negativ påverkan...	...upphöra eller förhindra att påverkan sker...	...och gottgöra de drabbade.
...bidragit till (eller kan komma att bidra till) negativ påverkan...	...upphöra eller förhindra att bidra till påverkan; använda sitt inflytande för att minska risken att påverkan fortsätter eller återkommer...	...och bidra till att de drabbade gottgörs.
...identifierat en koppling mellan den negativa påverkan och sin verksamhet, produkter eller tjänster men där leverantören inte orsakar eller bidrar till den negativa påverkan...	...använda sitt inflytande för att i största möjliga mån minska risken att påverkan fortsätter eller återkommer.	

Generella bedömningsprinciper

Byggvarubedömningen arbetar sedan tidigare utifrån tre bedömningsnivåer för produkter som är bedömda avseende våra kriterier på kemiskt innehåll och livscykel: Rekommenderas (grön), Accepteras (gul) och Undviks (röd). Avseende bedömning gällande de sociala kriterierna används inledningsvis endast de två övre nivåerna: Rekommenderas och Accepteras.

Målet med kriterierna är att bedöma huruvida leverantören bedriver ett systematiskt arbete med mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och anti-korruption och i sin egen verksamhet och produktens leverantörskedja. Olika organisationer kan ha olika arbetssätt eller olika benämningar för hur detta systematiska arbete bedrivs. Byggvarubedömningen har inga krav på att arbetssätt eller benämningar måste vara exakt desamma som i kriteriedokumentet, men innebörden ska motsvara det som beskrivs i detta dokument.

Hur respektive kriterium bedöms samt hur bedömningen viktas till en totalbedömning beskrivs i de kommande avsnitten. Det kan vara viktigt att poängtera att om leverantören identifierat incidenter eller allvarliga risker för korruption och/eller negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i produktens tillverkning så är detta i sig inte grund för att produkten ska få en sämre bedömning. Bedömningen lägger istället större vikt vid hur leverantören hanterar påverkan/risken och utvecklar förebyggande rutiner. För att möjliggöra en rättvis och verklighetsnära bedömning uppmuntras leverantören därför till största möjliga transparens.

Kortfattat kan man säga att leverantörer som vill uppnå bedömningsnivån Accepteras ska:

- På ledningsnivå antagit Byggvarubedömningens uppförandekod eller dokument med motsvarande innehåll, kommunicerat koden internt samt ger sina anställda lämpligt stöd i implementering av koden, t.ex. genom utbildning.
- Kommunicerat Byggvarubedömningens uppförandekod eller dokument med motsvarande innehåll till sina affärspartners med vilka ett avtal finns upprättat samt till andra aktörer i produktens leverantörskedja där risk för korruption, avvikelser kring grundläggande rättigheter i arbetslivet och/eller risk för allvarlig negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö identifierats.
- Tagit fram någon form av klagomålsmekanism dit interna och externa intressenter tryggt och säkert kan rapportera missförhållanden kring mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och korruption.
- Föra ha en kontinuerlig dialog med relevanta intressenter.
- Bedriva ett systematiskt arbete inom den egna verksamheten (exempelvis genom förebyggande rutiner såsom ledningssystem med avvikelse- och incidentrapporteringskrav, regler för rekryteringsprocesser i syfte att undvika diskriminering, regelbundna hälsa- och säkerhetsutbildningar för medarbetare m.m.).
- Påbörja ett systematiskt arbete inom produktens leverantörskedja, dvs. kartlägga leverantörskedjan, analysera risker samt ta fram en plan för hur identifierade risker ska prioriteras och hanteras.

För att uppnå bedömningsnivån Rekommenderas förväntas leverantörer dessutom:

- Säkerställa att anställda vet hur de rapporterar klagomål/misstänksamheter samt att de känner till hur dessa hanteras och får återkoppling gällande utfallet.
- Även bedriva ett systematiskt arbete inom produktens leverantörskedja, dvs. ha rutiner för effektiv hantering av risker genom att bland annat genomföra uppföljningsaktiviteter i kedjan (exempelvis genom självskattningsenkäter, platsbesök och revisioner med påföljande

åtgärdsplaner, utbildningsinsatser, kapacitetsbyggande stöd m.m.), ha ett system för dokumentering av incidenter samt ha en plan för möjliggörande till gottgörelse/upprättelse² i de fall som negativ påverkan har konstaterats.

Viktning av Byggvarubedömningens sociala kriterier

 Rekommenderas	 Accepteras
<ul style="list-style-type: none"> Alla kriterier är som lägst bedömda som <i>Accepteras</i> och Minst 50 procent av alla kriterier är bedömda som <i>Rekommenderas</i>. 	Samtliga kriterier är som lägst bedömda som <i>Accepteras</i> .

Kriterier

7. Dokumentation

 Rekommenderas	 Accepteras
Se accepteras.	a) Byggvarubedömningens uppförandekod eller egen uppförandekod med motsvarande innehåll har antagits på ledningsnivå. b) Koden har kommunicerats till alla anställda och stöd ges till anställda med att implementera koden. c) Leverantören har kommunicerat Byggvarubedömningens eller motsvarande uppförandekod till sina affärspartners med vilka ett avtal finns upprättat samt till andra aktörer i produktens leverantörskedja där risk för korruption och allvarlig negativ påverkan på mänskliga rättigheter och/eller miljö identifierats.
<i>Referens/information</i>	<p><i>Byggvarubedömningens uppförandekod ska signeras och bifogas för att visa att leverantören står bakom dessa krav.</i></p> <p><i>Det är dock inget krav att använda sig av Byggvarubedömningens uppförandekod när kraven ska kommuniceras i leverantörskedjan om leverantören har en egen</i></p>

² Enligt FN:s vägledande principer ska alla människor vars rättigheter påverkats negativt ha en chans att få sin sak prövad och möjlighet till gottgörelse eller upprättelse. Upprättelsen kan ske i många olika former så som av ursäcker, återställande, återupprättelse, ekonomiskt eller ideellt skadestånd och straffåtgärder (antingen straffrättsliga eller administrativa som böter) samt skadeprevention genom till exempel förelägganden eller garantier om att kränkningen inte ska upprepas. Lämpligt format och omfattning av en gottgörelse behöver definieras utifrån varje enskilt fall.

	<i>uppförandekod/policy med motsvarande innehåll som täcker in samtliga internationellt erkända konventioner och riktlinjer.</i>
--	--

8. Klagomålsmekanism

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Leverantören har system genom vilket/vilka interna och externa intressenter tryggt och säkert kan rapportera missförhållanden kring mänskliga rättigheter, miljöpåverkan och korruption, och som tydligt eftersträvar de effektivitetskriterier som formulerats i FN:s vägledande principer.</p>	<p>Leverantören möjliggör för interna och externa intressenter att tryggt och säkert kunna rapportera missförhållanden kring mänskliga rättigheter, miljöpåverkan och korruption.</p>
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Syftet med en klagomålsmekanism är att som företag få tillgång till anonyma tips, klagomål och misstankar gällande mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption. Mekanismen kan bestå av en eller flera olika system, t.ex. anonyma medarbetarenkäter, fysiska brevlådor, s.k. hotlines (telefonnummer att ringa), kontaktformulär etc.</i></p> <p><i>Företag som sätter upp klagomålsmekanismer bör försöka efterleva de effektivitetskriterier som formuleras i FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, som säger att sådana mekanismer ska vara:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• legitima: dvs. att berörda parter för vilka de är avsedda har förtroende för mekanismerna och att dessa utgör en garant för att klagomålsprocesserna genomförs rättvist.</i> <i>• tillgängliga: dvs. att alla berörda parter för vilka de är avsedda känner till dem och att de ger adekvat hjälp till dem som kan ha särskilt svårt att få tillgång till dem.</i> <i>• förutsebara: dvs. att förfarandet är tydligt och känt, att en ungefärlig tidsram anges för varje moment och att det framgår tydligt hur processen ser ut och vad den kan leda fram till samt hur genomförandet kan följas upp.</i> <i>• likvärdiga: dvs. att utsatta parter ska ha rimlig tillgång till information, råd och expertis för att vara välunderrättade och på rättvisa villkor kunna delta i en klagomålsprocess på ett respektfullt sätt.</i> <i>• öppna: dvs. att de håller parterna informerade om processen och ger tillräckligt med information om resultatet för att skapa förtroende för mekanismens effektivitet och för att tillgodose ett eventuellt allmänintresse.</i> <i>• förenliga med rättigheterna: dvs. att de säkerställer att resultat och gottgörelser överensstämmer med de internationellt erkända mänskliga rättigheterna.</i> <i>• en källa till fortsatt lärande: dvs. att lärdom dras av relevanta åtgärder för att förbättra mekanismen och för att förhindra framtida missförhållanden och brister.</i>

9. Dialog med intressenter

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Se accepteras.</p>	<p>Leverantören genomför dialoger och samråd med individer och grupper som faktiskt eller potentiellt kan påverkas negativt av leverantörens egen verksamhet och/eller i produktens leverantörskedja, t.ex. anställda och närboende/lokalsamhällen.</p>

<i>Referens/information</i>	<p><i>Enligt FN:s vägledande principer och god praxis är kontinuerliga och meningsfulla samråd med individer och grupper som potentiellt kan påverkas av företagets verksamhet en central del i företags systematiska arbete med mänskliga rättigheter.</i></p> <p><i>I de fall där sådana samråd inte är möjliga bör andra alternativ övervägas, såsom att rådgöra med tillförlitliga, oberoende experter och/eller andra representanter för det civila samhället.</i></p>
-----------------------------	---

10. Grundläggande rättigheter i arbetslivet

Internationella arbetsorganisationen (ILO) har utarbetat cirka 200 konventioner om rättigheter i arbetslivet. Åtta konventioner har ansetts särskilt viktiga och lyftes 1998 fram som ILO:s kärnkonventioner. Kärnkonventionerna ska fungera som en miniminivå för arbetsrätt som gäller alla stater och arbetstagare. Konventionerna täcker in följande frågor:

- Föreningsfrihet och verkningfullt erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar.
- Avskaffande av alla former av tvångsarbete eller påtvingat arbete.
- Verkningfullt avskaffande av barnarbete.
- Avskaffande av diskriminering i sysselsättning och arbete.

Leverantörer förväntas visa särskild hänsyn till dessa frågor och bedriva ett systematiskt arbete för att säkerställa att ILO:s kärnkonventioner efterlevs i den egna organisationen samt i produktens leverantörskedja. I det arbetet är det viktigt att känna till att nationell lagstiftning, och implementering av densamma, inte alltid lever upp till internationell lagstiftning i vissa länder. I sådana fall kan särskilda insatser behövas för att säkerställa att alla rättigheter respekteras.

10.1 Barnarbete

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra barnarbete (enligt ILO:s konventioner 138 och 182) inom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra barnarbete (enligt ILO:s konventioner 138 och 182) inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att förhindra barnarbete (enligt ILO:s konventioner 138 och 182) i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för förekomst barnarbete i produktens leverantörskedja samt var i kedjan denna risk är som störst. b) Vid identifierad risk för barnarbetet tagit fram en plan för hur risken ska hanteras på ett sätt som ser till barnets bästa och inte försätter barnet i en sämre situation.
<i>Referens/information</i>	<p><i>ILO har två kärnkonventioner gällande barnarbete:</i> Konvention 138: Minimialder för arbete.</p>

Konvention 182: Förbud mot de värsta formerna av barnarbete.		
<i>ILO:s definition på minimiålder:</i>		
<i>Minimiålder för arbete</i>	<i>U-land</i>	<i>I-land</i>
<i>Normalarbete</i>	14	15
<i>Farligt arbete</i>	18	18
<i>Lätt arbete</i>	12	13
<p><i>I de fall där den nationella lagstiftningen är hårdare än ILO:s definition, ska leverantören kunna visa på uppfyllande av denna. Mer information på ILO:s hemsida.</i></p> <p><i>All hantering av förekommande fall av barnarbete ska i linje med FN:s Barnkonvention alltid ske med barnets bästa i fokus. För mer information om Barnkonventionen, se Unicef:s svenska hemsida.</i></p>		

10.2 Slav- och tvångsarbete (ink. straffarbete)

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra slav- och tvångsarbete (enligt ILO:s konventioner 29 och 105) inom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra slav- och tvångsarbete (enligt ILO:s konventioner 29 och 105) inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att förhindra slav- och tvångsarbete (enligt ILO:s konventioner 29 och 105) i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för förekomst slav- och tvångsarbete i produktens leverantörskedja samt var i kedjan denna risk är som störst. b) Vid identifierad risk slav- och tvångsarbete tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Slav- och tvångsarbete kan beskrivas som arbete som är påtvingat utan arbetstagarens samtycke. ILO har två kärnkonventioner på området:</i></p> <p>Konvention 29: Förbud mot tvångs- och straffarbete. Konvention 105: Avskaffande av tvångsarbete.</p> <p><i>I de fall där den nationella lagstiftningen är hårdare än ILO:s definition, ska leverantören kunna visa på uppfyllande av denna.</i></p> <p><i>Straffarbete är en straffrättslig åtgärd där den dömda sätts i arbete. I praktiken är dock straffarbete ofta en form av tvångsarbete, och den generella rekommendationen är att undvika eller iaktta särskild försiktighet i sammanhang där straffarbete kan tänkas förekomma. Det kan finnas specifika omständigheter där straffarbete inte bryter mot internationella konventioner. Om ett företag använder sig av straffarbete behöver det</i></p>

	<p>säkerställa att individerna i fråga inte bestraffas om de inte arbetar i det specifika sammanhanget, t.ex. genom att omdömet av deras uppförande i fängelse försämras vilket minskar chansen till tidigare frigivning.</p> <p><i>Tvångsarbetsituation bestäms av maktförhållandet mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, inte av vilket arbete som utförs. Exempelvis kan en person inledningsvis, under falska förespeglningar, frivilligt ha gått in i arbetet för att senare upptäcka att avtalet inte kan brytas. Det kan handla om beslagtagna identitetshandlingar, påhittade skulder exempelvis för flygbiljetter till förövaren eller att falska löften har utlovats om vilket arbete som ska utföras och under vilka förhållanden.</i></p>
--	---

10.3 Diskriminering

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra diskriminering inom den egna verksamheten samt har påbörjat ett systematiskt arbete för att förhindra diskriminering i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för diskriminering i produktens leverantörskedja samt var i kedjan denna risk är som störst. b) Vid identifierad risk för diskriminering påbörjat hantering av dessa risker. 	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra diskriminering (enligt ILO:s konventioner 100 och 111) inom den egna verksamheten.</p>
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Diskriminering innebär kortfattat att någon missgynnas, kränks eller behandlas olika där överväganden bygger på fördomar snarare än ett berättigat skäl. Illegitima diskrimineringsgrunder inkluderar, men är inte begränsade till: etnisk tillhörighet, hudfärg, kön, ålder, språk, nationalitet eller nationellt ursprung, religion, socialt ursprung, kast, ekonomiska skäl, funktionshinder, tillhörighet till ursprungsbefolkning, fackföreningstillhörighet, politisk tillhörighet eller yttrande av politisk eller annan åsikt, civiltillstånd eller familjerättslig ställning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och hälsotillstånd inklusive hiv/aids-status.</i></p> <p><i>ILO har två kärnkonventioner inom området:</i></p> <p>Konvention 100: Lika lön för lika arbete oavsett kön samt Konvention 111: Om diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning.</p> <p><i>Mer information om former av diskriminering, gällande regler etc. finns bland annat på: http://www.ilo.org/ samt http://www.do.se</i></p>

10.4 Föreningsfrihet

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra att inskränkningar på föreningsfriheten (enligt</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra inskränkningar på föreningsfriheten (enligt</p>

<p>ILO:s konventioner 87 och 98) inom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>ILO:s konventioner 87 och 98) inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att förhindra inskränkningar på föreningsfriheten (enligt ILO:s konventioner 87 och 98) i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <p>a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för inskränkningar på föreningsfriheten i produktens leverantörskedja samt var i kedjan denna risk är som störst.</p> <p>b) Vid identifierad risk för inskränkningar på föreningsfriheten tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.</p>
<p>Referens/information</p>	<p>Föreningsfriheten innebär en rätt att tillhöra och bilda organisationer, vilket omfattar rättigheten att engagera sig fackligt. Dessa rättigheter finns beskrivna i två av ILO:s kärnkonventioner:</p> <p>Konvention 87: Föreningsfrihet och skydd för rätten att organisera Konvention 98: Rätten att organisera och förhandla kollektivt.</p> <p>Det är viktigt att känna till att nationell lagstiftning inte alltid motsvarar internationell lagstiftning, varför leverantörer behöver vara vaksamma på hur lagstiftningen ser ut i produktens tillverkningsländer. Om en aktör är lokaliserad i ett land där fackföreningsfriheten är begränsad eller under utveckling bör leverantören arbeta för att få till regelbundna möten mellan arbetstagare och företagsledning där löne- och arbetsvillkor diskuteras, utan negativa konsekvenser för den anställda.</p> <p>Mer information om konventionerna finns på ILO:s hemsida: http://www.ilo.org/</p>

11. Arbetsvillkor

Arbetsvillkor omfattar löner och andra former av ersättning, arbetstid, raster, semester, metoder för disciplinära åtgärder och uppsägning, föräldraförsäkring och välfärdsfrågor såsom tjänligt dricksvatten, sanitet, matsalar och tillgång till läkarvård.

Leverantörer av byggvaror förväntas visa särskild hänsyn till dessa frågor och bedriva ett systematiskt arbete för att säkerställa att internationella konventioner och regler kring arbetsvillkor efterlevs i den egna organisationen samt i produktens leverantörskedja. I det arbetet är det viktigt att känna till att nationell lagstiftning i vissa länder, och implementering av densamma, inte alltid motsvarar kraven i internationella konventioner och regler. I sådana fall kan särskilda insatser behövas för att säkerställa att alla rättigheter som är kopplade till arbetsvillkor respekteras. Vid hot om allvarig eller oåterkallelig skada på människors hälsa vid produktion av produkt, ska leverantören tillämpa försiktighetsprincipen och vidta åtgärder utan försening.

11.1 Avtal/kontrakt

<p> Rekommenderas</p>	<p> Accepteras</p>
--	---

<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att arbetstagare i den egna organisationen och i produktens leverantörskedja mottar fullständig information om sina anställningsvillkor på ett språk de förstår.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören säkerställer att samtliga arbetstagare i den egna organisationen mottar fullständig information om sina anställningsvillkor på ett språk de förstår.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att säkerställa att ovan efterlevs i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <p>a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för att arbetstagare i produktens leverantörskedja inte mottar fullständig information om sina anställningsvillkor språk de förstår, samt var i kedjan denna risk är som störst.</p> <p>Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.</p>
<p>Referens/information</p>	<p>Anställda har rätt till information om sina anställningsvillkor på ett språk de förstår. Med anställda avses både tillsvidareanställda liksom tillfälligt inhyrd arbetskraft.</p> <p>Relevanta internationella konventioner inom området inkluderar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna (1948), Artikel 2, 4 och 23.

11.2 Lön

 <p>Rekommenderas</p>	 <p>Accepteras</p>
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att samtliga arbetstagare i den egna organisationen och produktens leverantörskedja får en skälig lön som minst motsvarar lagstadgad miniminivå eller följer av centralt kollektivavtal. Lönen ska betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören säkerställer att samtliga arbetstagare i den egna verksamheten får en skälig lön som minst motsvarar lagstadgad miniminivå och betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att säkerställa att ovan efterlevs i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <p>a) Genom en riskanalys gjort en bedömning av risken för att arbetstagare i produktens leverantörskedja inte får en skälig lön som minst motsvarar lagstadgad miniminivå eller följer av centralt kollektivavtal och som betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo.</p> <p>b) Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.</p>

<p>Referens/information</p>	<p>Lön ska alltid minst motsvara lagstadgad minimilön. I Sverige finns det inga lagstadgade nivåer för minimilön. Den svenska modellen innebär att det är kollektivavtalen som reglerar lönerna. Vid offentlig upphandling är det inte tillåtet att ange som villkor att en leverantör ska vara bunden av ett kollektivavtal. Villkoren ska istället vara hämtade från, och vara i nivå med, de lägsta nivåer som följer av ett centralt kollektivavtal.</p> <p>Ibland är minimilön inte tillräckligt för att säkerställa en dräglig levnadsstandard för den anställda och dess familj. Därför bör s.k. levnadslön eftersträvas. En levnadslön är en lön som täcker de grundläggande behov en arbetstagare och dennes familj har för att säkerställa en människovärdig tillvaro. Såsom mat, rent vatten, husrum, kläder, utbildning för barn, sjukvård samt lite extra för sparande och/eller för oförutsedda utgifter.</p> <p>The Asia Floor Wage Alliance har fastställt levnadslöner för respektive tillverkningsland i Asien baserat på beräkningsmodell från Världsbanken. Samtidigt finns det andra aktörer som menar att levnadslön bör vara ett principiellt mål snarare än en exakt siffra.</p> <p>Ytterligare information om levnadslön finns bl.a. hos Fair Wage Network.</p>
-----------------------------	--

11.3 Veckoarbetstid

 <p>Rekommenderas</p>	 <p>Accepteras</p>
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att nationella och internationella regler kring arbetstid efterlevs i den egna verksamheten och i produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att nationella och internationella regler kring arbetstid efterlevs i den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att säkerställa att ovan efterlevs i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ol style="list-style-type: none"> Bedömt risken för att nationella och internationella regler kring arbetstid inte efterlevs i produktens leverantörskedja, samt var i kedjan denna risk är som störst. Observera att denna bedömning kan vara en del av en större riskanalys. Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<p>Referens/information</p>	<p>Regler kring arbetstid finns nedskrivna i internationella konventioner. I de fall nationell lagstiftning inte motsvarar internationella konventioner bör leverantören eftersträva införlivandet av de senare.</p> <p>Normal arbetstid ska under alla omständigheter inte överstiga 48 timmar per vecka (i enlighet med ILO:s konvention nummer 1, Konventionen om arbetstid i industrin).</p> <p>Arbete utöver normal och avtalad arbetstid, räknas som arbetstid. Övertid ska begränsas till max 12 timmar per vecka. Övertidstillägg ska betalas, som minimum i</p>

	<p>överensstämmelse med gällande lagstiftning. Arbetstagarna ska ha minst 24 timmars sammanhängande ledighet från jobbet varje vecka.</p> <p>För mer information om internationella regler kring arbetstid, se ILO:s hemsida.</p>
--	---

11.4 Arbetsrelaterade skador och sjukdomar

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förebygga och undvika arbetsrelaterade skador och sjukdomar i produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förebygga och undvika arbetsrelaterade skador och sjukdomar i den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete för att förebygga och undvika arbetsrelaterade skador och sjukdomar i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för förekomst av arbetsrelaterade skador och sjukdomar i produktens leverantörskedja, samt var i kedjan denna risk är som störst. Observera att denna bedömning kan vara en del av en större riskanalys. b) Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Internationella regler kring hälsa och säkerhet på arbetsplatsen regleras i rad ILO-konventioner. För mer information, se ILO:s hemsida.</i></p>

11.5 Säkra byggnader

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att byggnader i vilka egen verksamhet sker och i vilka aktörer i produktens leverantörskedja har verksamhet i är säkra och hälsosamma att vistas i.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa att byggnader** och annan miljö i vilken arbetet sker är säkra och hälsosamma att vistas i, vilket inkluderar att rutiner för brandskydd och brandsäkerhet finns i enlighet med nationell lagstiftning (alternativt internationella föreskrifter om nationell lagstiftning saknas).</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer osäkra/

	<p>ohälsosamma byggnader, samt var i kedjan denna risk är som störst. Observera att denna bedömning kan vara en del av en större riskanalys.</p> <p>b) Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras</p>
Referens/information	<p>Att miljön där arbetet utförs är säker och hälsosam är en förutsättning för anställdas hälsa och säkerhet. Vänligen notera att om leverantören eller fabriken tillhandahåller bostad åt sina anställda omfattar kraven också boendet.</p> <p>Detta krav innebär dock inte nödvändigtvis att leverantören måste inspektera alla byggnader och miljöer i vilka tillverkningen av produkten sker, utan att försöka identifiera generella risker för att sådana osäkra byggnader/miljöer förekommer.</p> <p>För översikt över ILO:s standarder kring hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, se ILO:s hemsida.</p>

11.6 Grundläggande hygien

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att säkerställa god hygien på arbetsplatserna inom den egna verksamheten och i produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med hygienfrågor inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <p>a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer ohygieniska förhållanden, samt var i kedjan denna risk är som störst. Observera att denna bedömning kan vara en del av en större riskanalys.</p> <p>b) Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.</p>
Referens/information	<p>Hygien på arbetsplatsen regleras bland annat i ILO:s konvention 155 om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.</p> <p>Enligt svensk lagstiftning ska arbetstagarna på sin arbets-plats eller i dess omedelbara närhet ha tillgång till tillräckliga och ändamålsenligt utrustade tvätt- och omklädningsrum, förvaringsskåp för kläder, mat och vilrum, toaletter samt andra personalrum. De ska även ha tillgång till tillräckligt med dugligt dricksvatten. Motsvarande eller liknande regler finns i alla länder, men med varierande effektivitet i implementeringen.</p>

12. Medborgerliga och politiska rättigheter

Medborgerliga (ibland även kallat civila) och politiska rättigheter regleras i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Konventionen finns att ladda ned på svenska [här](#).

Exempel på medborgerliga och politiska rättigheter inkluderar, men är inte begränsade till, rätten till ett värdigt liv, rätten till frihet från tortyr, rätten till personlig säkerhet, rätten att äga egendom och en rättvis rättegång vid åtal. De omfattar dessutom åsiktsfrihet och yttrandefrihet, frihet att anta och utöva en religion, frihet från godtyckliga ingripanden i familj, hem eller korrespondens, frihet från angrepp på heder eller anseende och rätten att delta i val. Även rätten till privatliv och integritet omfattas, vilket innebär att det finns gränser för hur långt företag kan gå för att övervaka och kontrollera sin personal.

Risken att leverantörer orsakar, bidrar eller är kopplade till negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter kan se olika ut. Byggvarubedömningens bedömningskriterier täcker in ett antal sakfrågor som typiskt sett kan innebära en förhöjd risk för negativ påverkan på dessa rättigheter. Listan av sakfrågor ska inte ses som uttömmande då det kan finnas andra sakfrågor eller omständigheter i framtagningen av den specifika produkten som innebär en förhöjd risk. För leverantören är det därför viktigt att kunna visa att den på ett djupgående sätt bedömt risken för negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter inom ramen för produktens tillverkning. Analysen ska ta hänsyn till alla individer och grupper som kan tänkas påverkas, inklusive arbetstagare, lokalsamhällen och särskilt sårbara grupper.

12.1 Repressiva regimer

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Leverantören ska: Utifrån gjord kartläggning av länder som ingår i produktens leverantörskedja och riskanalys ha rutiner för hantering av identifierade risker kopplat till tillverkning i repressiva regimer. Detta bör bland annat innefatta att iaktta särskild försiktighet inför samverkan med statsorgan, samt att skydda intressenter som befinner sig i riskzonen för negativ påverkan.</p>	<p>Leverantören ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Ha gjort en kartläggning av vilka länder som finns i produktens leverantörskedja. b) Om råvaruutvinning eller tillverkning sker i länder med repressiva regimer, kartlägga hur lagar och regler i dessa länder eventuellt strider emot mänskliga rättigheter. c) Kartlagt risker för att orsaka, bidra eller vara länkade till negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter i dessa länder.
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>En repressiv regim kan förstås som en regim som genom lagstiftning, våld, hot om våld eller på annat sätt aktivt inskränker eller begränsar medborgarnas medborgerliga och politiska men även andra rättigheter.</i></p> <p><i>Leverantörer som genom sin verksamhet och/eller produkter och tjänster har kopplingar till länder med repressiva regimer löper en förhöjd risk att också ha kopplingar till negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter.</i></p>

12.2 Människohandel

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera alla allvarliga risker för människohandel inom ramen för produktens tillverkning.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera alla risker för människohandel som sker i anslutning till den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer människohandel i anslutning till produktens tillverkning, t.ex. i rekrytering. b) Vid identifierad risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Att utsättas för människohandel innebär per automatik att ens medborgerliga rättigheter, inklusive rätten till personlig säkerhet, sätts ur spel.</i></p> <p><i>Människohandel, även kallat trafficking, definieras av FN (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons) som rekryteringen, transporteringen, överförandet, huseringen av eller mottagandet av vuxna människor genom användandet av hot, våld eller andra former av tvång, kidnappning, bedrägeri, luredrejeri eller genom att missbruka en maktposition/sårbarhet eller genom att ge betalning eller andra förmåner för att uppnå att människor har kontroll över en annan person i syfte att exploatera dem.</i></p>

12.3 Allvarlig risk för negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter som den egna verksamheten orsakar, bidrar eller är kopplad till inom ramen för produktens tillverkning.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera allvarlig negativ påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter som orsakas av den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ

	<p>påverkan på medborgerliga och politiska rättigheter.</p> <p>b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.</p>
Referens/information	<p>För att säkerställa att leverantören inte orsakar, bidrar eller är kopplad till negativ påverkan på civila och politiska rättigheter är det viktigt att leverantören tar hänsyn till dessa rättigheter i sin riskanalys.</p> <p>Analysen ska ta även hänsyn till alla individer och grupper som kan tänkas påverkas, inklusive arbetstagare, lokalsamhällen och särskilt sårbara grupper.</p>

13. Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Dessa rättigheter regleras i [FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter](#).

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter inkluderar, men är inte begränsade till, rätten till socialt skydd och trygghet, fri utbildning, en tillfredsställande levnadsstandard inklusive mat, kläder och bostad, rätten till hälsa inklusive adekvat sjukvård och rätten till arbete och strejk.

Risken att leverantörer orsakar, bidrar eller är länkade till negativ påverkan på ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter kan se olika ut. Byggvarubedömningens bedömningskriterier täcker in ett antal sakfrågor som typiskt sett kan innebära en förhöjd risk för negativ påverkan på dessa rättigheter. Listan av sakfrågor ska inte ses som uttömmande då det kan finnas andra sakfrågor eller omständigheter i framtagningen av den specifika produkten som innebär en förhöjd risk. För leverantören är det därför viktigt att kunna visa att den på ett djupgående sätt bedömt risken för negativ påverkan på ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter inom ramen för produktens tillverkning. Analysen ska ta hänsyn till alla individer och grupper som kan tänkas påverkas, inklusive arbetstagare, lokalsamhällen och särskilt sårbara grupper.

13.1 Levnadsstandard

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för negativ påverkan på människors levnadsstandard som den egna verksamheten orsakar, bidrar eller är kopplad till inom ramen för produktens tillverkning.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera allvarlig negativ påverkan på människors levnadsstandard som orsakas av den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ påverkan på människors levnadsstandard. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
Referens/information	<p>Alla människor har rätt till en levnadsstandard som är tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande. Detta omfattar t.ex. rätt till arbete under rättvisa</p>

	<p>och tillfredsställande förhållanden, mat, kläder, bostad och rätten till fysisk och psykisk hälsa.</p> <p>De olika rättigheter som omfattas av rätten till en tillfredsställande levnadsstandard förstärker varandra och är intimt sammankopplade, och kräver därför av leverantören att skaffa sig en helhetssyn av hur påverkan ser ut.</p>
--	--

13.2 Hälsa och säkerhet i lokalsamhällen

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för negativ påverkan på lokalsamhällets hälsa och säkerhet som den egna verksamheten orsakar, bidrar eller är kopplad till inom ramen för produktens tillverkning.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera allvarlig negativ påverkan på lokalsamhällets hälsa och säkerhet som orsakas av den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ påverkan på lokalsamhällets hälsa och säkerhet. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<p><i>Referens/information</i></p>	<p><i>Lokalsamhällen ska här förstås som individer och grupper som bor eller vistas i anslutning till leverantörens verksamhet och/eller produktens tillverkning och därmed kan påverkas av dessa aktiviteter.</i></p> <p><i>Frågor kring hälsa och säkerhet omfattar inte bara arbetstagare. Lika viktigt är det för leverantören att identifiera risker för negativ påverkan på hälsa och säkerhet i de lokalsamhällen där utvinning och förädling av produkten sker. Exempel på hur lokalinvänares rättighet till hälsa och säkerhet kan påverkas är genom trafik, buller och damm, utsläpp och föroreningar, osv.</i></p>

14. Särskilt utsatta grupper och specifika rättigheter

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för all negativ påverkan på utsatta gruppers specifika rättigheter som sker genom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera allvarlig negativ påverkan på särskilt utsatta gruppers rättigheter som orsakas av den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja</p>

	<p>Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ påverkan på särskilt utsatta gruppers rättigheter. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<i>Referens/information</i>	<p><i>Många grupper i samhället är eller har varit särskilt utsatta eller sårbara för människorättskränkningar av olika skäl. Därför finns det flera internationella konventioner som syftar till att ge utökat skydd åt dessa grupper. Dessa grupper inkluderar men är inte begränsade till kvinnor, barn, ursprungsbefolkningar, funktionsnedsatta, homo-, bi-, och transsexuella, etniska och religiösa minoriteter, migrantarbetare, flyktingar, personer med HIV/Aids och äldre. Leverantörer har ett särskilt ansvar att beakta risker för negativ påverkan på dessa grupper.</i></p>

15. Människor och människa

Miljöpåverkan avser utsläpp till luft/atmosfär, mark, vatten och användandet av energi och resurser, samt produktion/hantering av avfall som uppkommer vid framtagning av produkter. Denna påverkan kan också ha en negativ påverkan både på ekosystemens lokala och globala funktion, men också på mänskliga rättigheter. Till exempel har alla människor rätt till rent vatten och god hälsa, vilket kan påverkas negativt genom utsläpp till vatten och luft i olika led av produktionsprocessen. Leverantörer förväntas därför att inte bara bedriva systematiskt arbete med att minska miljöpåverkan genom hela produktens leverantörskedja i linje med Byggvarubedömningens uppförandekod, utan också att förstå hur den miljöpåverkan som uppstår kan påverka människor och mänskliga rättigheter negativt och vidta försiktighetsåtgärder därefter utan försening. Arbetet bygger på att identifiera och hantera betydande miljöpåverkan i den egna verksamheten och produktens leverantörskedja, t.ex. i form av utsläpp till luft och vatten.

15.1 Vatten, luft och mark

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för negativ påverkan på vatten, luft och mark som sker genom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera negativ påverkan på vatten, luft och mark som orsakas av den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ påverkan på vatten, luft och mark. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.

<i>Referens/information</i>	<i>Påverkan på vatten, luft och mark kan exempelvis ske genom att förorenat vatten släpps ut i närliggande vattendrag eller utsläpp av koldioxid sker från produktion och tillverkning i fabriker.</i>
-----------------------------	--

15.2 Ansvar vid råvaruutvinningen

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera de allvarliga riskerna för negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö som sker genom den egna verksamheten och produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i samband med utvinning av råvarumaterial inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i samband med råvaruutvinning. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<i>Referens/information</i>	<p><i>Leverantören uppmantras att ta särskild hänsyn till risken för konfliktmineraler, dvs. mineraler vars utvinning stödjer konflikter. Konfliktmineraler utvinns ofta i Kongo-Kinshasa och dess kringliggande länder och utgörs av mineraler såsom tenn, tantal, wolfram och guld (förekommer ofta i elektroniska apparater). Läs mer om konfliktmineraler på OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas.</i></p> <p><i>Observera att leverantörer inom ramen för detta kriterium även uppmantras att ta med återvunna material i bedömningen då återvinningsprocessen kan innebära allvarliga risker för mänskliga rättigheter. Ett exempel är återvinning av stål från uttjänta fartyg ("ship wrecking") som sker i delar av Asien under mycket undermåliga arbetsvillkor.</i></p>

15.3 Säker kemikaliehantering

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att säkerställa en säker kemikaliehantering i den egna verksamheten samt för att undvika och hantera de allvarliga riskerna för att säkerställa en säker kemikaliehantering i produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete med att undvika och hantera risker för negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö som kan uppstå genom kemikaliehantering inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja</p>

	<p>Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja. Detta innebär till ett minimum att leverantören har:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Bedömt risken för att det i produktens leverantörskedja förekommer bristfällig kemikaliehantering. b) Vid identifierad allvarlig risk tagit fram en plan för hur risken ska hanteras.
<i>Referens/information</i>	<i>För information om kemikaliehantering och lagstiftning i Sverige, se bland annat Kemikalieinspektionens hemsida.</i>

16. Korruption och mutor

 Rekommenderas	 Accepteras
<p>Egen verksamhet och produktens leverantörskedja Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att undvika korruption inom den egna verksamheten och i produktens leverantörskedja.</p>	<p>Egen verksamhet Leverantören bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra korruption inom den egna verksamheten.</p> <p>Produktens leverantörskedja Leverantören har påbörjat ett systematiskt arbete kring ovan i produktens leverantörskedja.</p>
<i>Referens/information</i>	<p><i>Att bedriva ett systematiskt arbete för att förhindra korruption kan bl.a. bedrivas genom t.ex. tydliga styrdokument, regler och utbildning kring vad som gäller för representation, betalningsförfarande, inköpsprocesser m.m.</i></p> <p><i>Läs mer om korruption på Transparency Internationals hemsida samt i FN:s konvention mot korruption.</i></p>